

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

7. - 13. april 2018. godine

Bilten broj 15/2018

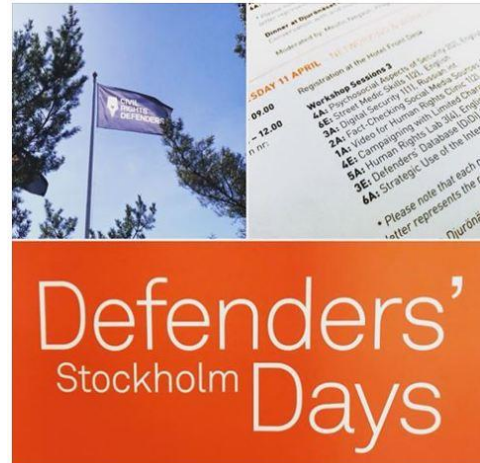
Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	3
Nema sistemske borbe protiv korupcije	3
Nacrt izmena Zakona o SPI - razočaranje.....	3
Konferencije	6
Šta treba da se promeni u pristupu reformama u poglavljima 23 i 24 nakon objavljivanja Strategije proširenja	6
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	8
Izmene zakona	8
Planovi javnih nabavki.....	8
Mediji	9
Posle jelke, novi posao za Keep Light.....	9
Radikalno blefiranje	11
Obračun sa Južnim vestima.....	15

Aktivnosti

Transparentnost Srbija je ove godine prvi put učestvovala na konferenciji branitelja građanskih prava, koja je održana u Stokholmu u Švedskoj, između 10. i 12. aprila 2018. Na konferenciji je, između ostalog bilo reči o pitanju bezbednosti, proveru tačnosti podataka koji se mogu naći na internetu i društvenim mrežama, o problemima sužavanja ljudskih prava u kontekstu zaštite bezbednosti, smanjivanja prostora za rad nezavisnih medija i praćenje rada organa vlasti od strane civilnog društva u državama sa autokratskim režimima i o brojnim drugim pitanjima. Na konferenciji, koju tradicionalno organizuje Civil Right Defenders, međunarodna nevladina organizacija sa sedištem u Stokholmu, dodeljena je i nagrada „Defender of the Year“, koja je ove godine pripala novinaru i aktivisti za ljudska prava Muratu Čelikanu iz Turske.

Predstavnik TS Zlatko Minić učestvovao je 13. aprila na konferenciji prEUgovora - predstavljanju ocene pristupa EU i Vlade Srbije reformama u oblasti vladavine prava i načina da se pregovori iskoriste za suštinske reforme u Srbiji. Minić je govorio o borbi protiv korupcije, posebno o stanju u vezi sa Agencijom za borbu protiv korupcije i preporukama GRECO-a, o reformi pravosuđa, radu parlamenta i izmenama Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Detaljnije u poglavlju "Konferencije".

Sa predstavnicima Misije OEBS-a ove nedelje smo razgovarali o realizaciji projekta koji je Misija podržala, a u okviru kojeg planiramo okrugle stolove i radionice za medije, lokalne organizacije civilnog društva i sa predstavnicima lokalnih vlasti. Planiramo događaje u Kraljevu, Nišu, Novom Sadu, Beogradu i Novom Pazaru.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija imalo je u protekloj sedmici 19 novih slučajeva - 10 na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, i devet na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, lično, preko Fejsbuka, ili na osnovu informacija pronađenih u pres klipingu. U biltenu predstavljamo dva slučaja iz prakse Savetovališta.

Na Fejsbuku smo u protekloj sedmici objavili pet komentara, linkova i drugih informacija u vezi sa antikorupcijskim temama, a na našem sajtu pet tekstova, saopštenja i drugih dokumenata. U prošloj nedelji objavljeno je 45 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije, odnosno vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Nema sistemske borbe protiv korupcije

11. april 2018.

Monitoring sprovođenja 13 preporuka iz Akcionog plana za poglavlje 23 EU integracija i 75 aktivnosti, koji je Transparentnost Srbija sprovodila tokom 2017. i 2018. pokazuje da ni evropske integracije nisu bile dovoljan zamajac za ostvarivanje sistemskog pristupa u borbi protiv korupcije. Prema našim nalazima, na ovom uzorku je samo 9% aktivnosti realizovano u potpunosti a još 38% delimično do kraja 2017. godine.

Praćenje sprovođenja nacionalnih antikorupcijskih dokumenata, donetih na talasu antikorupcijske kampanje koja je figurirala kao najviši politički prioritet tokom 2013, davalo je u 2014. i 2015. slične ili još lošije rezultate. To pokazuje da iskazano političko opredeljenje za borbu protiv korupcije, odnosno pristupanje EU nije bilo praćeno dovoljnom voljom da se obećano ispuni ili da za taj prioritet nisu izdvojeni dovoljna sredstva, ljudstvo i vreme.

Stvari se nisu odvijale kako je zamišljeno ni u jednoj od posmatranih oblasti, pri čemu je stanje najlošije kad je reč rešavanju „nezakonitog bogaćenja“, koordinaciji borbe protiv korupcije, razmatranju preporuka Saveta za borbu protiv korupcije, kontroli finansiranja stranaka i sprečavanja sukoba interesa. U nekoliko posmatranih oblasti primena Akcionog plana nije moguća zbog kašnjenja sa zakonskim reformama (sukob interesa, finansiranje partija, javne nabavke i drugo).

Ma koliko bilo zabrinjavajuće to što značajan deo planiranih aktivnosti nije realizovan ni do sredine planiranog sprovođenja ovog akcionog plana, još je veći problem to što ne funkcioniše sisteme za rešavanje problema „u hodu“. Neispunjavanje obaveza prolazi bez posledica po odgovorne. Kvartalni izveštaj Vladinog Saveta za praćenje AP za poglavlje 23 konstatuje probleme, ali to uočavanje ne dovodi do ispunjavanja obaveze pre nego što dođe vreme za sledeći izveštaj.

Nacrt izmena Zakona o SPI - razočaranje

26. marta 2018.

Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, na snazi u Srbiji od 2004. pokazao se kao najvažnije sredstvo za postizanje odgovornije vlasti, otkrivanje nepravilnosti u njihovom radu, praćenje sprovođenja zakona u svim drugim oblastim i rad novinara – istraživača.

Ovaj zakon je po relevantnim međunarodnim istraživanjima i dalje važi kao jedan od najboljih. I pored toga, odavno je prepoznata potreba da se pojedine norme poboljšaju ili preciziraju, pa je još 2012. bio formulisan predlog izmena i dopuna, koji je sledeće godine Vlada povukla iz procedure. Još ranije, 2007. u Skupštinu je stigao predlog nevladinih organizacija podržan od strane 35.870 birača, koji nikad nije razmatran.

Postupak izrade novih zakonskih rešenja mogao je da bude veoma brzo završen, da je za to postojala spremnost na političkom nivou. Umesto toga, izmene su planirane za daleku budućnost, ali ni ti rokovi nisu poštovani.

Nacrt izmena i dopuna Zakona koji je Ministarstvo državne uprave objavilo, i **pored niza korisnih normi, predstavlja razočaranje**. Nacrt sadrži i **neka rešenja koja će suziti obim prava na pristup informacijama i usporiti ostvarivanje tog prava**.

Pozitivno:

Pojedine promene u definiciji „organa vlasti“ su delimično pozitivne i olakšavaju ostvarivanje prava ili ga čak proširuju. U takva rešenja se može uvrstiti: to što će sada izričito biti pomenute kao subjekti obaveza gradske opštine, fizička lica koja imaju javna ovlašćenja (npr. notari), fizička i pravna lica kojima je povereno obavljanje delatnosti od opšteg interesa.

Formulacija koja može imati pozitivne efekte ali može i izazvati probleme:

U predloženim izmenama i dopunama člana 3. nalazi se i koristan predlog da se kao organi vlasti **tretiraju i ona lica koja „obavljaju delatnosti od opšteg interesa“**.

Budući da je ovo sintagma koja se koristi u tom obliku isključivo u Zakonu o javnim preduzećima TS smatra da treba precizirati da se na to odnosi kako se ne bi desilo da se tumači da postoje veze sa sličnim sintagmama u zakonima koji se odnose na medije i udruženja.

Negativno:

Izmenama u definiciji organa vlasti, pravo je suženo na više načina. Kada je reč o nosiocima javnih ovlašćenja, sada će biti moguće tražiti od njih samo informacije koje su u vezi sa vršenjem tih ovlašćenja, a ne i druge informacije koje se odnose na njihov rad.

Pravo na pristup informacijama se efektivno smanjuje u izmenjenom članu 3, koji definiše krug „organa vlasti“.

Najveći problem predstavlja potpuno izuzimanje društava kapitala „koja posluju na tržištu u skladu sa propisima o privrednim društvima“, čak ni kada je država član ili akcionar takvog preduzeća.

Unekom trenutku promenila pravni oblik - najčešće je reč o prelasku iz statusa javnog preduzeća u društvo kapitala. Kao primer mogu da se navedu preduzeća poput „Elektromreža Srbije“, „Koridora Srbije“, DIPOS i „Železnica Srbije“.

Naprotiv, sve više narasta potreba da se kroz Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja omogući uvid u deo podataka i kod preduzeća u kojima je država manjinski vlasnik, kako bi javnost imala mogućnost da sagleda racionalnost korišćenja javnih sredstava i rada predstavnika države u takvim preduzećima.

Ovo je posebno bitno kod zajedničkih preduzeća koja su formirana u sklopu javno-privatnog partnerstva, gde javni partner unosi ne samo deo imovine u preduzeće, već može imati i obaveze u pogledu sveukupnog poslovanja takvog pravnog subjekta.

Treba istaći da u postojećem Zakonu o slobodnom pristupu informacijama već postoje mogućnosti da se zaštite legitimni interesi ovih preduzeća (npr. zaštita poslovne tajne),

kada oni mogu biti ugroženi obelodanjivanjem informacija za koje su zainteresovani i njihovi konkurenti. Potrebno je samo da ti interesi budu valjano obrazloženi i da budu zasnovani na pravnim osnovima koje je zakonodavac prepoznao.

Sa sajta TS možete preuzeti ceo tekst [predloga izmena](#) koji je TS uputila Ministarstvu.

Konferencije

Šta treba da se promeni u pristupu reformama u poglavljima 23 i 24 nakon objavljivanja Strategije proširenja

13. aprila 2018.

Koalicija organizacija civilnog društva "preEUgovor" predstavila je redovnu ocenu pristupa EU i Vlade Srbije reformama u oblasti vladavine prava. Predstavnica Beogradskog centra za bezbednosnu politiku Sonja Stojanović Gajić, na predstavljanju izveštaja o napretku Srbije u Poglavljima 23 i 24 za period od oktobra prošle do marta ove godine, pozvala Vladu Srbije da buduću reviziju akcionih planova ne shvati "pro forme", odnosno samo kao pomeranje rokova i zadavanje novih aktivnosti. Ona smatra da treba da se razgovara o ciljevima tih reformi, kao i o tome na koji način da se otklone suštinski problemi u oblasti vladavine prava.

Podsetila je i da je ; Evropska unija (EU), kroz nedavni Izveštaj o proširenju na Zapadni Balkan, prvi put "eksplicitno dijagnostifikovala suština problema" zemalja regiona, a to je problem "zarobljene države" koji ; opisuje stanje u kome određene neformalne grupe i pojedinci zloupotrebljavaju kanale izvršne, sudske i zakonodavne vlasti da izvlače javne resurse za privatne svrhe.

Navela je da je EU poslala specijalnog izvestioca u Makedoniju, čiji je izveštaj to potvrdio i podsetila da Strategija proširenja predviđa da se slični izveštaji urade i za druge zemlje. Kao primer "zarobljene države" ona je navela izmenjeni Zakon o policiji koji omogućava da napredak u policiji ne bude moguć samo na osnovu kriterijuma i zasluga, već uvodi i izuzetak da o tome može da odlučuje i ministar.

Stojanovićeva je kazala i da će izmene Zakona o pristupu informacijama od javnog značaja i podataka o ličnosti, čija javna rasprava je pri kraju, unazaditi nivo zaštite prava koja su garantovana postojećim zakonom. "Pored ostalog, nacrt zakona predviđa da preduzeća u javnom vlasništvu koja promenila status poput Srbijašuma i Srbijavoda, a koja raspolažu velikim javnim prirodnim reursima, budu izuzeta od zahteva za slobodnim pristupu informacijama. To može biti štetno zbog sprečavanja eventualne korupcije, kao izostajanja pravovremenog identifikovanja grešaka u upravljanju", rekla je ona.

Predstavnik Transparentnosti Srbija Zlatko Minić je upozorio da se neke reforme na evropskom putu obavljaju forme radi, da se uklope u najšire evropske okvire, zbog čega neće biti suštinskih promena, što po njemu, može dovesti i do nazadovanja.

Minić je istakao i da ustavne promene u oblasti pravosudja, koje je Ministarstvo pravde predložilo "ne donose veću nezavisnost sudstva i tužilašta od vlasti, već otvaraju nove kanale za uticaj na njih". Ukazao je da nije jasno kako će Agencija za borbu protiv korupcije objavljati svoj posao s obzirom da je direktor bio povezan sa Srpskom naprednom strankom, a zamenika trenutno nema. Naveo je i primer odnosa prema preporukama GRECO kao ilustraciju da se teži ispunjavanju norme, a ne suštinskim reformama. Takođe je pomenuo i dalje pogoršanje po pitanju nadzorne uloge parlamenta i "blokadu" opozicije amandmanima poslanike vladajuće koalicije.

Kao primer je naveo da u pravosudnim savetima sudije i tužioci neće imati većinu, a da Pravosudna akademija bude "jedina ulazna tačka za nove sudije i tužioce".

Predstavnik Centra za istraživačko novinarstvo Srbije Branko Čečen istakao je da primetna "eskalacija zloupotrebe poreskih i drugih inspekcija u pokušaju ekonomskog gašenja najznačajnijeg medija južne Srbije 'Južne vesti'", nakon gašenja niza drugih lokalnih medija.

On smatra da je želje da se Srbija do 2025. reformiše u "dramatičnoj" suprotnosti sa onim što se dešava u praksi, dodavši da ne vidi kako će Srbija moći u oblasti medija da udje u EU.

Čečen se saglasio da će predložene izmene Zakona o pristupu informacija od javnog značaja onemogućiti rad istraživačkom novinarstvu, jer se rok za dobijanje traženog dokumenta koji treba da potkrepi novinarski tekst može produžiti na oko dve godine.

Prema njegovim rečima, građani će tako biti onemogućeni da, na primer, saznaju kakvu vodu zaista piju, kakvog im je kvaliteta gorivo, ko je proneverio državni novac i slično.

Tanja Ignjatović iz Autonomnog ženskog centra naglasila je da je sve što se tiče rodne ravnopravnosti u zastoju i skrenula pažnju najpre na protivustavne izjave predsednika države dok je govorio o natalitetskim merama. - Posebno zabrinjavaju obavezne procedure u vezi sa abortusom, koje će podrazumevati savetovanje sa sveštenicima, psiholozima, koje će za posledicu imati i lekarske "prigovore savesti", a potom i smanjenje broja sigurnih mesta za obavljanje abortusa, što će direktno ugroziti zdravlje žena, navela je Ignjatović.

Na primeru nacionalnog SOS telefona, za koji je licencu jedino dobila predstavnica Sigurne kuće koja je u poslednjim izborima bila na listi vladajuće stranke, istakla je da je veliki problem što u socijalnoj zaštiti "ne možemo da kontrolišemo na koji način i kome se dodeljuju sredstva".

Miroslava Jelačić Kojić iz Grupe 484 govorila o migracionoj politici i zakonima o azilu i strancima.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Izmene zakona

Od prijava koje su stigle ove nedelje, izdvajamo javljanje građana i manjih udruženja koji iskazuju nezadovoljstvo zbog objavljenog nacrtu novog Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Građani i organizacije su rezignirani onim što je MInistarstvo za državnu upravu iznelo u nacrtu. Zaključili su da će manje informacija biti dostupno, da će put do dolaženja informacija biti teži a da će „nezadovoljni“ primaoci zahteva moći svojim postupcima pred Upravnim sudom da uspore postupanje Poverenika za zaštitu informacija. Prijave smo zabeležili među slučajeve Savetovališta zato što smatraju da je u pitanju politička korupcija i zloupotreba sistema donošenja odluka kako bi se državne insitucije rešile neželjenih pitanja i obaveze iznošenja podataka u javnost te da ovakvo ponašanje pisaca nacrtu mora biti kažnjivo.

Planovi javnih nabavki

Drugi slučaj odnosi se na objavljivanjem Planova javnih nabavki i njihovo ažuriranje postupcima koji se naknadno u toku godine predvide. Prijava je stigla od jednog preduzeća koje je imalo nameru da učestvuje u postupku nabavke radova, međutim dobili su obaveštenje od naručioca da postupak neće biti sproveden ove godine. Pre nekoliko dana uočili su javni poziv i konkursnu dokumentaciju za isti predmet na Portalu javnih nabavki. Zamolili su naše Savetovalište da izvršimo proveru i utvrdimo da li je nabavka brisana iz Plana, ukoliko jeste zašto je ponovo aktivirana i da li postoje nepravilnosti u ovakvom ponašanju naručioca. Napominjemo da ovo nije prvi put da se dešava ista ili slična situacija i da očigledno postoji praznina koja dozvoljava ovakvo nekažnjeno ponašanje. Nadamo se da će nezadovoljni ponudjač koji nam se javio biti spreman da konkuriše i da će ponuda ukoliko, bude najbolja, pokazati naručiocu da je nezakonito ponašanje bilo uzaludno.

Mediji

Posle jelke, novi posao za Keep Light

Insajder, Jelena Janković, 13. april 2018.

Firma Keep Light je, po svemu sudeći, omiljeni poslovni partner gradskog preduzeća Javno osvetljenje Beograd. Baš u vreme kada je u Beogradu skinuta njihova novogodišnja rasveta, Keep Light je angažovan za održavanje javnog osvetljenja, odnosno za antikorozivnu zaštitu i farbanje bandera jer, kako navode u gradskom javnom preduzeću, oni to sami ne mogu, piše Insajder.

Na tenderu koji je raspisao EPS, posao održavanja javnog osvetljenja dobila je grupa ponuđača predvođena JKP Javno osvetljenje Beograd. Kako je za Insajder rečeno u ovom preduzeću, oni su doneli odluku da u toj javnoj nabavci učestvuju zajedno sa firmama Keep Light, MEP Inženjering i Nimax doo zbog nemogućnosti da kao lokalno javno preduzeće, osnovano upravo zbog ovakvih poslova, samostalno ispune uslove tendera.

Vrednost potpisanog sporazuma je 175,6 miliona dinara, a ugovor traje dve godine.

Na pitanje novinara Insajdera na osnovu kojih kriterijuma je JKP Javno osvetljenje izabralo da se na tenderu za ovaj posao prijavi u konzorcijumu baš sa ovim firmama, iz Javnog osvetljenja odgovaraju da je kriterijum bio njihova poslovna procena.

Prema statutu osnovna delatnost JKP Javno osvetljenje je održavanje, adaptacija i unapređenje objekata i instalacija javnog osvetljenja u Beogradu. Ipak, u dopisu Insajderu, JKP Javno osvetljenje Beograd navodi da je jedini način da oni učestvuju kao ponuđač u nabavi održavanja osvetljenja bio da konkurišu u okviru grupe ponuđača. „JKP Javno osvetljenje se u okviru konzorcijuma jedino od svih konzorcionih partnera bavi poslovima elektromontažne delatnosti dok se ne bavi ni antikorozivnom zaštitom, niti farbanjem stubova, niti imamo kadrovski potencijal za to, shodno tome ni zahtevane reference“, tvrde u Javnom osvetljenju. Upravo za te poslove angažovani su Keep Light i Mep Inženjering. U javnom osvetljenju navode da ove firme poseduju reference i poslovni kapacitet za izvođenje zemljanih i drugih građevinskih radova koji su traženi. Mep Inženjering je inače kompanija u vlasništvu Zorana Stamenkovića, bivšeg direktora Keep Light-a.

Keep Light je zahvaljujući partnerstvu sa JKP Javno Osvetljenje Beograd i 2016. dobio posao održavanja javnog osvetljenja.

INSAJDER TEMA NAJVAŽNIJE VESTI IZBORI 2018 STAV REDAKCIJE TV INSA.

Posle jelke, novi posao za Keep Light na osnovu „poslovne procene“ lokalnog javnog preduzeća

Objavljeno: 13.04.2018

Like 0 Share 0 Tweet

Firma Keep Light je, po svemu sudeći, omiljeni poslovni partner gradskog preduzeća Javno osvetljenje Beograd. Baš u vreme kada je u Beogradu skinuta njihova novogodišnja rasveta, Keep Light je angažovan za održavanje javnog osvetljenja, odnosno za antikorozivnu zaštitu i farbanje bandera jer, kako navode u gradskom javnom preduzeću, oni to sami ne mogu.

Takođe, tokom 2014. 2015. i 2016. Keep Light je od strane EPS-a bio angažovan za izvođenje radova na održavanju elektroenergetskih objekata.

Za EPS je ova kompanija, u okviru grupe ponuđača 2017. godine angažovana i na remontu i interventnom održavanju električne distributivne mreže na području Beograda. Zanimljivo je da se u istom poslu kao jedan od podizvođača pojavljuje firma Ultra Kop, iza koje, prema saznanjima Insajdera, stoji Marko Vučković - Komandant, jedan od vođa navijača Crvene zvezde.

[Prema ranijem istraživanju Insajdera, Ultra kop je kao tek osnovana kompanija sa šest zaposlenih, u konzorcijumu s ostalim firmama do sada radila za EPS na projektima vrednim više od 150 miliona dinara.](#)

Beogradska novogodišnja rasveta

Firma Keep Light, koja već deset godina snabdeva Beograd dekorativnom rasvetom, dospela je u centar pažnje [zahvaljujući nabavci jelke od 83 000 evra](#), koju je nakon burnih reakcija javnosti, ova privatna firma „poklonila“ Gradu.

Prethodno je "Javno osvetljenje Beograd " od Keep Light-a, kupilo novogodišnju rasvetu za 170 miliona dinara.

Sa ovim preduzećem od 2014. do danas JP "Javno osvetljenje" sklopilo je šest ugovora o nabavci rasvete u ukupnoj vrednosti od 454,6 miliona dinara.

Tome treba dodati i tender za nabavku ukrasnih lančanica za oko 23 miliona dinara, gde je jedini ponuđač ponovo Keep Light. Od 2013. do 2017. godine na reparaciju novogodišnje rasvete potrošeno je 26,78 miliona dinara. Prva tri ugovora dobila je firma "Elektroizgradnja" dok su ugovori za 2016. i 2017. godinu dodeljeni firmi Keep light.

Inicijativa " Ne da(vi)mo Beograd" podnela je Višem javnom tužilaštvu u Beogradu krivičnu prijavu protiv gradonačelnika Siniše Malog, direktora JP „Javno osvetljenje" Aleksandra Cincar-Poposkog, članova tenderske komisije JP „Javno osvetljenje", kao i direktora kompanije Keep Light Radovana Đumića zbog zloupotreba u vezi s javnom nabavkom novogodišnje rasvete.

Krivična prijava podneta je zbog sumnji da je JP "Javno osvetljenje" raspisalo tender kojim je favorizovalo preduzeće "Keep light d.o.o" i time isključilo svaku konkurenciju, tako što je konkursnom dokumentacijom zahtevalo ukrase koji su identični onim u katalogu ponude ovog preduzeća.

Za sada nije poznato da li je Tužilaštvo proveravalo navode iz ove prijave.

Radikalno blefiranje

NIN, Sandra Petrušić, 12. april 2018.

Najveće obećanje Aleksandra Vučića kad je došao na vlast bila je bespoštedna borba protiv korupcije. Najnoviji izveštaj Saveta Evrope za borbu protiv korupcije – GREKO pokazuje da od 13 preporuka Srbija nije ispunila nijednu. Skupština izgleda kao protočni bojler u kom se po hitnom postupku usvajaju zakoni doneti na nekom drugom mestu, a vlast smišlja način kako da u potpunosti oduzme autonomiju pravosuđa

Ako se neko još uvek seća velikih i važnih dokumenata kao što je svojevremeno bila Strategija za borbu protiv korupcije i očekivanja da će se pompezna naprednjačka obećanja „da neće biti zaštićenih“ ikad ispuniti, pravo je vreme da odahne. Šest i po godina nakon što je počela „bespoštedna borba“ koja će nas dovesti do „nulte tolerancije“, problem je rešen! Ukoliko neko baš i ne veruje (omaklo mu se da pročitati nepatriotske medije koji se bave zloupotrebom javnih sredstava u stranačkoj kampanji ili neki od alternativnih izveštaja o borbi protiv korupcije), dovoljno je samo da ode na službeni sajt Ministarstva pravde. Ispod fotografije grba Srbije, što daje dodatnu težinu, sledi saopštenje koje počinje rečenicom: „Srbija ubrzano radi na ispunjavanju preporuka tela Saveta Evrope za borbu protiv korupcije – GREKO, od kojih su gotovo sve u većem delu već ispunjene, što je i navedeno u izveštaju tog tela“. A da se ne šale, kao dokaz priložen je i link koji zainteresovane vodi do izveštaja na engleskom.

Zašto na engleskom kada se na tom istom sajtu, samo ne tako uočljivo najavljena, nalazi i verzija na srpskom? Da bi biračko telo vežbalo strane jezike ili verovalo Ministarstvu na reč? Pre će biti da je ovo drugo, imajući u vidu da u originalnom izveštaju GREKO, bez obzira na kom se jeziku čita, jasno piše da od 13 preporuka Srbija nije ispunila nijednu. Ali obelodanjivanje te informacije pomalo je isfrustriralo ministarku Nelu Kuburović, pa je svima koji pokušavaju da ospore naprednjački napredak u borbi protiv korupcije objasnila: „Ako se pročitati izveštaj, može se videti da nigde nije rečeno da nijedna preporuka nije ispunjena, već da su ispunjene delimično.“ Pa dobro, hajde da čitamo. U potpunosti nisu sprovedene preporuke 2, 3, 6, 9, 12, 13, a samo delimično 1, 4, 5, 7, 8, 10 i 11. A šta znači to „delimično“ može se videti već na primeru preporuke 1.

„GREKO je preporučio da transparentnost zakonodavnog procesa bude dodatno unapređena time što će se obezbediti da predlozi zakona, amandmani na takve predloge i agende i ishodi sednica odbora budu objavljavani na vreme, da odgovarajući vremenski okviri budu na snazi za podnošenje amandmana i da se hitni postupak primenjuje kao izuzetak a ne kao pravilo“, kaže se u prvoj od tri preporuke koje se odnose na sprečavanje korupcije u odnosu na narodne poslanike.

Na nju je Vlada uzvratila podužim elaboratom o svim sadržajima koji se mogu naći na sajtu Skupštine, pohvalila sopstvenu efikasnost u njihovom postavljanju, a što se tiče vremenskih rokova za podnošenje amandmana i zakona donetih u hitnoj proceduri, složila se da 24 časa „može delovati kratko“, ali da poslanici imaju pravo da odbiju hitan postupak i da se u tom slučaju donošenje zakona pomera za 15 dana.

Bez obzira na to koliko su evropske institucije ponekad tolerantne prema vladajućem režimu, ipak je teško zamisliti da GREKO

veruje u mogućnost da opozicioni poslanici saopšte da nisu imali vremena da se pripreme, a vladajuća većina im uzvratila: nema problema, samo recite koliko vam je vremena potrebno. Uostalom, i brojke govore: broj zakona donetih u hitnoj proceduri varira od 50 do 70 odsto od godine do godine. Pritom, po mišljenju poslanice Nove stranke Marinike Tepić, problem nije samo hitna procedura već objedinjavanje više zakona i više akata tokom jednog vanrednog zasedanja, tako da se ponekad izglasava i po deset zakona i uvršćuje 40 i više tačaka dnevnog reda. Ukoliko poslanici žele da reaguju na sve njih prinuđeni su da za 24 časa napišu više stotina amandmana.

Imajući u vidu na koji način se vladajuća većina odnosi prema postojećem poslovniku, očekivanja GREKO izražena u tački dva su prilično utopistička: preporučuje se usvajanje Kodeksa ponašanja za narodne poslanike i obezbeđivanje jasnih smernica za izbegavanje i rešavanje sukoba interesa. Vlada, naravno, tvrdi da radi na tome, da je nacrt urađen još u prošlom sazivu, ali da je potrebno vreme da se s njim upozna novi saziv.

Konkretno, od 3. juna 2016. analiziraju napisano i diskutuju o tome. A predsednik komisije za izradu Kodeksa Aleksandar Martinović nije zakazao nijednu sednicu do sada. Možda još uvek intenzivno razmišlja kako da eskivira glavnu preporuku: da se Kodeks donese konsenzusom a ne uobičajenim nadglasavanjem i da njegovu primenu kontroliše nezavisno drugostepeno telo. Konkretno, da ga dovede do onoga što Marinika Tepić zove smejurijom u kojoj se ne ide dalje od toga kako je ko obučen i da li ima zatvorene prste na cipelama.

Ako bi se moglo naći ikakvo opravdanje za Vladu povodom neispunjavanja obaveza prema GREKO, onda bi se to odnosilo na tačku 3 koja predviđa načine interakcije sa lobistima i svima koji pokušavaju da utiču na parlamentarni proces. Iako je odgovoreno da Srbija nema zakon i obećano da će biti izrađen, istaknuto je da se analizira njegova potreba prilikom izrade predloga nacrta. I to je suština stvari: da li je Srbiji uopšte potreban zakon o lobiranju kad opozicija ne može da progura čak ni zakone o lečenju dece, a vladajući poslanici glasaju na zvonce.

Group of States against corruption (GRECO)

Last update: [02/07/2015]

Serbia urged by GRECO to improve tools for preventing corruption among parliamentarians, judges and prosecutors

- About GRECO
- Meetings
- Evaluations
- Documents
- News flashes / Press releases
- Gender dimensions of corruption
- Web resources
- Parliamentary Assembly - Anti-corruption platform

[Strasbourg, 2 July 2015] Serbia has come a long way in creating a regulatory and institutional framework for fighting corruption, concludes a report published today by GRECO. However, much remains to be done for the system to work properly and to close the noticeable gap between the law and practice. The report covering the period up to June 2015 offers recommendations on preventing corruption and misconduct among members of parliament, judges and prosecutors. (more...)

[Link to the report > pdf](#)

Najveći deo izveštaja, GREKO je posvetio pravosuđu, što je i logično. Ne samo da borbe protiv korupcije nema bez nezavisnog pravosuđa, već su sva zainteresovana evropska tela svesna da je u Srbiji na delu njegova partizacija, nakon preuzimanja svih nezavisnih kontrolnih tela, izuzev poverinika za informacije. Ili svesna bar toliko da ih pomene u svojim izveštajima i kritikama.

U izveštaju GREKO četiri preporuke se odnose na sudstvo a četiri na tužilaštvo, ali je njihov sadržaj gotovo istovetan. Recimo, u preporuci 4 traži se promena sastava Visokog saveta sudstva, isključivanje Narodne skupštine iz izbora njegovih članova, da najmanje polovinu njegovih članova biraju sudije i da se ukine članstvo predstavnika izvršne i zakonodavne vlasti po službenoj dužnosti. U preporuci 8 to se ponavlja, samo se odnosi na Državno veće tužilaca. U oba slučaja se insistira da to budu „tela koja deluju na transparentan i

proaktivan način“. I u oba slučaja odgovor Vlade je isti: da bismo to postigli potrebne su promene Ustava. Nakon njega sledi traktat o tome šta je sve vlast učinila da bi se obezbedila transparentnost pomenuta u poslednjoj rečenici, zahvaljujući čemu ju je GREKO „častio“ blagom ocenom „delimične sprovedenosti“, uz nadu da će „ustavne reforme biti završene što pre“.

Upravo na primeru ove dve preporuke može se videti celokupna farsa ne samo u borbi protiv korupcije, već i u načinu na koji aktuelni režim tretira svoje međunarodne obaveze. U trenutku kada su ustavne reforme već morale da budu gotove, kod nas je startovala javna rasprava sa idejom da se na njoj proguraju rešenja koja će i od sudija i od tužilaca stvoriti puke izvršitelje volje izvršne vlasti, što je u potpunoj suprotnosti sa onim što je organima GREKO obećano još 2015. I u kojoj je ponuđeno da izvršna vlast više ne bira sudije u tužioce koji će sedeti u VSS i VST, ali da njihovo učešće u tim telima svede na simboličnu meru, a da svu vlast da predstavnicima koje će ona delegirati. Konkretno, u VST će ubuduće biti samo četiri predstavnika tužilaca, dok će sedam birati Skupština, a u VSS će biti pet sudija i pet od Skupštine delegiranih članova, s tim što će predsednik koji neće biti iz redova sudija imati „zlatni glas“ i uvek moći da presudi u korist političkih delegata.

A pošto Ministarstvo pravde koje režira „javnu raspravu“ izričito tvrdi da će sprovesti sve preporuke GREKO, postavlja se pitanje zašto ih onda nije objavilo na vreme, već ih je od očiju javnosti sakrilo na pet meseci. Pravila su takva da GREKO ne može da publikuje svoj izveštaj pre nego što ga vlada autorizuje, a uobičajeni rok u kom države to čine je oko mesec dana (toliko je bilo potrebno Bugarskoj, Hrvatskoj i Rumuniji). Srbiji je 2015. bilo potrebno samo nedelju dana za četiri puta duži izveštaj, ali tada su od GREKO stigle uglavnom pohvale, dok je aktuelni zaključak „da nijedna od 13 preporuka nije sprovedena na zadovoljavajući način“ držan pod ključem od 18. 10. 2017. do 15. 3. 2018. kada je postavljen na sajt . Tim povodom je NIN zatražio od Ministarstva pravde pojašnjenje zbog čega se čekalo „kad bi preporuke bile korisna smernica i za javnu raspravu o ustavnim promenama u oblasti pravosuđa“, ali kao i uvek odgovor ni ovog puta nije stigao.

A teško da bi nam taj odgovor pomogao jer bi verovatno bio sličan onom koji su uputili povodom zabrinutosti GREKO zbog neravnomerne opterećenosti sudova i tužilaštva, kao i činjenice da je još pre tri godine donet zakon kojim je budžet koji se odnosi na sudstvo i tužilaštvo trebalo da pređe u nadležnost VSS i DVT, a to se još uvek nije dogodilo. Odgovor je bio – dogodiće se, naravno, već 1. januara 2018.

Tim povodom sudija Vida Petrović Škero kaže: „Ne znam do kada će se to odlagati, ali to više i nije bitno. U predlogu izmena ustavnih odredaba piše da VSS više neće imati nikakve nadležnosti po pitanju budžeta i da će ubuduće moći jedino da Vladi predlaže sredstva iz domena onoga čime se VSS bavi, tako da se ide korak unazad i od zakona koji smo imali i kilometrima dalje od onoga što GREKO zahteva. A što se opterećenja sudova tiče, ništa nije urađeno jer i dalje imamo sudove u kojima sudije mesečno dobijaju pet predmeta i druge sudove u kojima dobijaju 50 predmeta. Recimo, u Višem sudu u Beogradu sudije imaju više od 100 predmeta mesečno i oni veoma dugo traju. A ako bi neki od njih bio ubrzan, niko ne bi rekao da je to zbog njegove hitnosti, već bi se pojavila sumnja da je sudija korumpiran. I potpuno je nebitno koja vrsta korupcije je u pitanju: da li to radi zato što želi da učini nekom političkom moćniku ili svom prijatelju. Zato je neophodno da se na celom tlu Srbije obezbedi da sudije rade pod istim uslovima i sa istim brojem predmeta, a to neko mora da proračuna.“

Bez da iko proračuna, a sve uz parolu – borimo se protiv korupcije, nedavno su formirana posebna odeljenja za suzbijanje korupcije pri višim javnim tužilaštvima u Beogradu, Novom Sadu, Kraljevu i Nišu, s tim što pojačan obim posla nije pratilo i adekvatno povećanje broja tužilaca. Niti je pratio GREKO preporuke 5 i 9 koje se odnose na zapošljavanje i unapređenje sudija i tužilaca, kako i isključivanje izvršne vlasti iz tog postupka.

Ukontekstu takvih propusta i takve uzurpacije pravosuđa bilo bi pomalo deplasirano analizirati preostale neispunjene preporuke 6, 7, 10 i 11, koje se odnose na ocenjivanje sudija i tužilaca, na ukidanje mogućnosti njihovog otpuštanja i donošenja Etičkog kodeksa. U tim preporukama GREKO podrazumeva da u Srbiji već postoji nezavisno pravosuđe i da bi samo trebalo raditi na njegovom jačanju, što je u potpunoj suprotnosti sa realnošću.

U svim prethodnim tačkama GREKO je pokazao da je korupcija po evropskim standardima daleko šira formulacija od one na koju se Srbija poziva i da je nesmetano funkcionisanje parlamenta i pravosuđa (bez obzira na to koliko je opozicija dobila glasova na izborima i bez obzira na to što se sudije nisu kandidovale i pobedile mada im je naprednjačka većina to savetovala) osnovni preduslov za borbu protiv korupcije. Tek u preporuci 12 stiglo se do onoga što i u sferi naše „demokratije“ predstavlja korupciju: zahtev da se dalje razvijaju pravila o sukobu interesa i povezanim pitanjima koja se primenjuju za narodne poslanike, sudije i tužioce, a koja se odnose na vršenje nekoliko funkcija i prijavljivanje imovine.

E, to već razumemo, ali ni tim povodom ništa nismo uradili. Nije razlog to što predsednik države zloupotrebljava predsedničku funkciju da bi obavljao stranačke poslove, ni što je državni budžet korišćen u promociji naprednjaka, već obična lenjost – vlast nije stigla da napiše novi zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije, a bez njega se nijedno od pomenutih pitanja ne može rešiti. Nije stigla!?

Radi se o zakonu koji je Vučić u svom mandatarskom ekspozeu 2014. najavio kao „krovni zakon“, uz patetično pojašnjenje da se nikada ne bi usudio tu da stoji da ne misli da su njegovi ciljevi dostižni. Dakle o zakonu za koji su „oni koji rade i postižu rezultate“ imali čak četiri godine.

U kontekstu takvog odnosa prema Vladinom telu koje bi trebalo da bude prvi odbrambeni zid od korupcije, usledila je i poslednja preporuka broj 13 u kojoj GREKO zahteva dalje jačanje Agencije za borbu protiv korupcije, od njene samostalnosti do finansija i kadrovskih resursa. Iako je odgovor vlasti bio isti kao i u mnogim navedenim slučajevima – nismo uradili ništa, nema zakona, tek radimo na tome, ovo je možda jedna od retkih preporuka koja će biti ispunjena do kraja godine, tj. zadatog roka. Bar više nema prepreka za njeno ispunjenje, pošto je na čelo Agencije konačno došao direktor po meri vlasti: blizak vladajućoj stranci i samim tim pod sumnjom da je u sukobu interesa a uz to i akter u problematičnom finansiranju SNS-a. Kada bi opozicioni poslanici i predstavnici pravosuđa takođe bili takvi, sve preporuke bi mogle lako da se ispune.

Obračun sa Južnim vestima

Danas, 7. april 2018.

Dve poreske inspekcije već šest meseci "češljaju" dokumentaciju i poslovanje Južnih vesti, a s obzirom da nisu našle nepravilnosti u radu, inspektori su krenuli da kucaju na vrata njihovih oglašivača, "prijateljski" ih upozoravajući sa kim imaju posla. Kako je za Danas rekao glavni i odgovorni urednik Južnih vesti, nadležni nisu reagovali na skandalozno ponašanje inspekcije, a po njihovim nezvaničnim saznanjima, lokalne vlasti su upravo te koje šalju neprestane inspekcije, ali i odobravaju nekorektno ponašanje inspektora.

- Normalno je da dobro uređena država kontroliše radite li ispravno ili ne, ali kad vam loše uređena partijska država, a Srbija to nesporno jeste, pošalje poresku inspekciju u firmu, oni to ne rade provere radi, već da kad inspekcija izađe - stavi katanac. Nema sumnje da se ovde radi o klasičnoj zloupotrebi državnog aparata za obračun sa Južnim vestima. Kao što je bio slučaj i sa Vranjskim - čim je vlasnik objavio da diže ruke od njih, saopšteno je da nikakvih poreskih prekršaja nije bilo, kaže predsednik NUNS-a Slaviša Lekić.

Programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić rekao je za Danas da bi zbog ovakvog ponašanja poreskih inspektora, tužilaštvo moralo da reaguje.

Poverenik naložio Poreskoj upravi da objavi podatke o kontroli niških medija

Autor: S. Marković Izvor: Južne vesti

- Bilo šta što prekoračuje obim inspeksijske kontrole, a svaki kontakt sa članovima porodice zaposlenih u firmama koje se oglašavaju u Južnim vestima jeste takvo prekoračenje, čak i kada nema pretnji, predstavlja i moguću zloupotrebu službenog položaja. Zato je ovo posao za niškog višeg javnog tužioca. Naravno, Poreska uprava takođe mora da se oglasi i da obavesti javnost da li je sprovela internu kontrolu ovog slučaja, kaže Nenadić za Danas.

Kada je reč o radu inspeksijskih organa, s obzirom na veliki broj firmi koje mogu potencijalno biti predmet provere, složenost i kontradiktornost propisa, glavni vid korupcije i zloupotreba nije iznuđivanje/nuđenje mita, kako bi se neka nezakonitost prikrila. Daleko je bitnije ko će se uopšte naći na spisku kontrolisanih. Imajući to u vidu, svaka situacija u kojoj su mediji koji kritički pišu o vlastima podvrgnuti kontroli inspekcija, budi sumnju da izbor nije bio slučajan. Kada se takve sumnje jave, na državnim organima je da ih razveju. Oni za to imaju mogućnost, tako što bi jasno predočili da jednako postupaju u svim sličnim situacijama. Međutim, u slučaju aktuelnih kontrola Poreske uprave u niškim Južnim vestima, ne samo što ova državna institucija nije izašla sama sa potpunim podacima, već je odbila da to učini i po zahtevu za pristup informacijama.

TS već nekoliko meseci radi na istraživanju u vezi sa mogućim zloupotrebama inspeksijskih organa i prikupljamo podatke. Slučaj Južnih vesti jedan od onih koje pratimo u okviru tog istraživanja.

IMPRESUM

Izdavač:
Transparentnost Srbija
ul. Palmotićeve 31
Beograd
Tel + 381 (0) 11 323 78 05
Faks +381 (0) 11 323 78 05
ts@transparentnost.org.rs
www.transparentnost.org.rs